

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 450/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť A. M., T., zastúpeného advokátom Mgr. B. M., T., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na ochranu majetku zaručeným v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 Sžso 39/2010 z 25. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2011 doručená sťažnosť A. M., T. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení so základným právom na ochranu majetku zaručeným v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 Sžso 39/2010 z 25. mája 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 11 S 56/2010 konal Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku o žalobe sťažovateľa na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ústredie (ďalej len „žalovaný“) sp. zn. 8251/2010-BA z 23. marca 2010, ktorým žalovaný predpísal sťažovateľovi zaplatiť dlžné poistné, ktorého splatnosť nastala v rokoch 1995 a 1996. Žalovaný toto svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade nie je možné aplikovať príslušné ustanovenie § 24 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Sociálnej poisťovni“), ktorý pojednáva o premlčaní nároku predpísať poistné na nemocenské a dôchodkové zabezpečenie po uplynutí desiatich rokov odo dňa jeho splatnosti, pretože v danom prípade sťažovateľ podľa žalovaného nespĺnil svoju zákonnú povinnosť podľa § 18 ods. 4 zákona o Sociálnej poisťovni ohlásiť zánik účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení do 8 dní od zániku tejto účasti.

Krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 S 56/2010 z 28. júla 2010 žalobu sťažovateľa zamietol, pričom toto rozhodnutie bolo potvrdené aj v odvolacom konaní napádaným rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 39/2010 z 25. mája 2011.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta arbitrárnosť a ústavnú neudržateľnosť záverov najvyššieho súdu, pričom argumentuje tým, že zo žiadneho ustanovenia zákona o Sociálnej poisťovni nevyplýva závislosť, resp. návaznosť uplatnenia ustanovenia § 24 ods. 1 tohto zákona upravujúceho premlčanie od splnenia, resp. nesplnenia si oznamovacej povinnosti upravenej v § 18 ods. 4 zákona o Sociálnej poisťovni. Okrem uvedeného sťažovateľ tvrdí, že včasné nesplnenie si oznamovacej povinnosti z jeho strany nemohlo mať žiadny vplyv na možnosť žalovaného dovyrúbiť mu dlžné poistné ešte pred

uplynutím premlčacej lehoty, pretože podľa sťažovateľa mal žalovaný aj napriek tomu všetky potrebné informácie, aby tak mohol urobiť.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„Sťažovateľovi totiž zanikla účasť na nemocenskom poistení priamo zo zákona (pre nedostatočný príjem) dňa 31. 12. 2000 avšak odhlášku z poistenia podal až 8. 11. 2006 hoci tak mal urobiť do 8 dní t. j. do 8. 1. 2001. Hoci toto zmeškanie 8 dňovej lehoty z časového ani vecného hľadiska nemohlo mať absolútne žiaden vplyv na možnosť Sociálnej poisťovne dlžné poistné za roky 1995 a 1996 sťažovateľovi v lehote 10 rokov predpísať, Sociálna poisťovňa si od tohto porušenia odvodzuje nepremlčateľnosť svojho práva predpísať sťažovateľovi poistné po neobmedzenú dobu a týmto spôsobom sanuje vlastnú nečinnosť a neplnenie si svojich zákonných povinností v zmysle § 22 zákona. ...

Výnimka stanovená § 24 ods. 4 zák. o Sociálnej poisťovni, podľa ktorej sa právo predpísať poistné v lehote 10 rokov nepremlčuje, môže logicky i gramaticky vychádzať jedine z toho predpokladu, že Sociálna poisťovňa sa zavinením povinného subjektu vôbec nemala možnosť dozvedieť o skutočnosti, že niekto je osobou zúčastnenou na sociálnom poistení, prípadne, že sa o tom nemohla dozvedieť v čase relevantnom pre predpísanie poistného. ...

Všeobecné súdy sa vo svojich rozhodnutiach dostatočne nevenovali argumentom sťažovateľa a obmedzili sa len na čisto formalistický, jazykový výklad ustanovení § 24 ods. 1 § 24 ods. 4 v spojení s § 18 zákona o Sociálnej poisťovni (v znení účinnom do 31. 12. 2003). Tým že vôbec neskúmali možné logické dôsledky takéhoto postupu, pripustili také účinky ich interpretácie a aplikácie, ktoré v žiadnom prípade nemožno v právnom štáte považovať za ústavne konformné a udržateľné.

Podľa § 14, § 18 v spojení § 22 zákona o Sociálnej poisťovni, povinnostiam uloženým samostatne zárobkovo činným osobám (oznamovacej a odvodovej) plne korešponduje zákonná povinnosť Sociálnej poisťovne riadne nezaplatené poistné predpísať. Za riadny výber poistného teda zodpovedajú rovnakou mierou SZČO i Sociálna poisťovňa, čo by malo byť zárukou toho, že sa v primeranom čase predídze nezaplateniu poistného z dôvodu neznalosti resp. pochybenia na strane povinných platiteľov, ktorí v mnohých

prípadoch nemajú možnosti a schopnosti neustále sa meniacu legislatívu sledovať a včas reagovať na prípadne zmeny.“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa A. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s právom na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo porušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 9 Sžso/39/2010 zo dňa 25. 5. 2011.

II. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 9 Sžso/39/2010 zo dňa 25. 5. 2011 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne

neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania ústavného súdu bolo preskúmať, či rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 Sžso 39/2010 z 25. mája 2011 došlo k porušeniu základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení so základným právom na ochranu majetku zaručeným v čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

V súvislosti s namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd v prvom rade podotýka, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či sú, alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Ústavný súd nevykladá iné ako ústavné zákony, a preto musí preskúmať len to, či sa tieto zákony nevyložili spôsobom, ktorý je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu takýchto právnych úprav.

Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov, prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Najvyšší súd svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v rozsahu dôvodov uvedených v odvolaní bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O. s. p.) tak, že odvolaniu nevyhovel.

Podľa § 18 ods. 1 písm. b/ zák. č. 274/1994 Z. z. oznamovacou povinnosťou na účely tohto zákona sa rozumie prihlásenie a odhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby a spolupracujúcej osoby samostatne zárobkovo činnou osobou v príslušnej pobočke.

Podľa § 18 ods. 4 zák. č. 274/1994 Z. z. samostatne zárobkovo činná osoba zúčastnená na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení podľa osobitného predpisu je povinná prihlásiť sa v pobočke príslušnej podľa miesta svojho trvalého pobytu najneskôr do ôsmich dní od vzniku účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení a odhlásiť sa v rovnakej lehote od zániku účasti na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení.

Podľa § 24 ods. 1 zák. č. 274/1994 Z. z. právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

Podľa § 24 ods. 4 zák. č. 274/1994 Z. z. právo predpísať poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa nepremlčuje, ak nebola splnená oznamovacia povinnosť podľa § 18.

Z obsahu spisového materiálu, vrátane administratívneho spisu žalovanej, vyplýva, že žalobca podal prihlášku na nemocenské poistenie a dôchodkové poistenie dňa 8. júna 1993 ako samostatne zárobkovo činná osoba. Registračný list - odhlášku podal dňa 8. novembra 2006 s dátumom zániku poistenia 31. decembra 2000.

Žalobca tak v odvolaní proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne ako aj v žalobe podanej na súd a napokon aj v odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal premlčanie práva Sociálnej poisťovne predpísať poistné. Podľa jeho názoru zmeškanie, resp. nedodržanie zákonom stanovenej lehoty na oznámenie rozhodných skutočností nie je totožné s nesplnením oznamovacej povinnosti. Svoju oznamovaciu povinnosť, aj keď oneskorene, splnil, a preto nemožno postupovať podľa § 24 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z. z.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so zisteniami a závermi krajského súdu. podľa § 18 zákona č. 274/1994 Z. z. sa oznamovacou povinnosťou rozumie prihlásenie a odhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, ktoré je samostatne zárobkovo činná osoba zúčastnená na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení povinná vykonať

v zákonom stanovenej lehote. Je nesporné, že žalobcovi zaniklo poistenie dňa 31. decembra 2000. Odhlášku z poistenia podal až dňa 8. novembra 2006, teda takmer po šiestich rokoch od zániku účasti na nemocenskom poistení. Nemôže sa preto oprávnene domáhať premlčania podľa § 24 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. a vylúčenia postupu podľa § 24 ods. 4 zákona č. 274/1994 Z. z.

Vzhľadom na uvedené aj odvolací súd považoval rozhodnutie žalovanej za zákonné, a preto rozsudok krajského súdu v súlade s § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.“

Z citovaného rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na znení ustanovenia § 24 ods. 4 zákona o Sociálnej poisťovni (v znení účinnom k 31. decembru 2003), ktoré viaže, resp. podmieňuje uplatnenie premlčania na právo žalovaného predpísať poistencovi dlžné poistné na splnenie si oznamovacej povinnosti poistencom vyplývajúcej z ustanovenia § 18 zákona o Sociálnej poisťovni.

Z uvedeného podľa názoru ústavného súdu nevyplýva žiadna svojvôľa, resp. predčasnosť alebo neodôvodnenosť záverov najvyššieho súdu, ktorý rozhodol plne v intenciách citovaného ustanovenia zákona o Sociálnej poisťovni spôsobom, ktorý neodporuje zmyslu ani účelu označených ustanovení.

V uvedených súvislostiach neobstojí ani argument sťažovateľa, že neuplatnenie premlčania by bolo možné v jeho prípade akceptovať iba v prípade, že by si oznamovaciu povinnosť podľa § 18 zákona o Sociálnej poisťovni nesplnil vôbec, avšak on si túto povinnosť splnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že podľa zákona o Sociálnej poisťovni nie je dôležité iba splnenie si oznamovacej povinnosti ako takej, ale aj jej splnenie v zákonom stanovenej lehote, tobož, ak podľa § 18 ods. 6 zákona o Sociálnej poisťovni je oznamovacia povinnosť splnená aj vtedy, ak sa prihláška alebo odhláška podá v ustanovenej lehote (8 dní) na pošte alebo faxom. A contrario z uvedeného vyplýva, že ak by prihláška alebo odhláška bola podaná na pošte alebo faxom už po zákonom stanovenej (8 dňovej) lehote, oznamovaciu povinnosť nemožno považovať za splnenú. V danom prípade mal sťažovateľ podať žalovanému odhlášku z poistenia najneskôr do 8. januára

2001, resp. v tejto lehote mal podať odhlášku aspoň na pošte alebo faxom, avšak sťažovateľ tak urobil až 8. novembra 2006.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd už v minulosti konštatoval, že všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na spravodlivé súdne konanie, ak koná a rozhoduje v súlade s účinným všeobecne záväzným právnym predpisom, preto ústavný súd vo vzťahu k námietke sťažovateľa o porušení základného práva na spravodlivé súdne konanie považoval jeho sťažnosť za zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažovateľ v príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie ústavný súd nezistil, namietal aj porušenie svojho základného práva vlastníť majetok, ústavný súd aj v tejto časti sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tej časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ tohto nároku domáhal, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011